

НАРЕДБА № Н-2 от 3.05.2012 г. за разследване на авиационни произшествия с военни въздухоплавателни средства

Издадена от министъра на отбраната, обн., ДВ, бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 18.05.2012 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се определя редът за разследване на авиационни произшествия с български военни въздухоплавателни средства (военни ВС) и с чуждестранни военни въздухоплавателни средства на територията на Република България, намиращи се там съгласно поетите от страната международни ангажименти.

(2) В зависимост от тежестта на последствията авиационните произшествия с военни ВС биват: аварии, катастрофи, сериозни инциденти и инциденти.

(3) Разследването на авиационните произшествия с военни ВС, регламентирано с тази наредба, е независимо от досъдебното и съдебното разследване на такива злополуки.

(4) Разследването на авиационни произшествия по тази наредба има единствено за цел предотвратяването им в бъдеще, без да се установява степен на вина или отговорност. Докладването на случаи, застрашаващи безопасността на полетите, и препоръките за предотвратяване на авиационни произшествия в бъдеще не водят до презумпция за виновност или отговорност.

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага във всички случаи на авиационни произшествия с военни ВС на територията и териториалните води на Република България и въздушното пространство над тях независимо от държавата на регистрация на военните ВС, освен ако международен договор, по който Министерството на отбраната или Република България е страна, не предвижда друго.

(2) В разследването на авиационно произшествие с българско военно ВС на чужда територия участва оправомощен представител от министъра на отбраната, а при необходимост - един или повече експерти към него.

(3) Ако държавата на мястото на произшествието с българско военно ВС няма да извършва разследване, произшествието се разследва съгласно тази наредба от лицата по ал. 2.

(4) Когато българско военно ВС претърпи авиационно произшествие на територия с неопределен суверенитет, разследването се извършва съгласно изискванията на тази наредба.

(5) В случай на авиационно произшествие с военно ВС, когато Република България е въввлечена страна, се прилагат изискванията на стандартизационно споразумение STANAG 3531, доколкото е приложимо за държавата, на чиято територия се е случило произшествието.

Чл. 3. (1) Дейностите, свързани с разследването на аварии, катастрофи и сериозни инциденти; събирането, анализът, съхранението и обменът на информацията за авиационната безопасност с превантивни цели и контролът върху разследването на инциденти с военни ВС се осъществяват от звено в служба "Военна полиция".

(2) Дейностите, свързани с подпомагане на командирите по отношение осигуряване авиационна безопасност във военните формирования, организиращи и провеждащи авиационна дейност, и по разследване на инциденти, се извършват от специалисти по безопасност на полетите във военните формирования.

(3) При провеждане на авиационната дейност органите по безопасност на полетите нямат командни и управленски функции. Те участват при формирането на политиката по безопасност, контрола и изготвянето на

препоръки за безпроизшествено провеждане на авиационната дейност.

Глава втора

СЪХРАНЯВАНЕ НА ВЕЩЕСТВЕНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА

Чл. 4. Веществените доказателства от авиационно произшествие се съхраняват и запазват от повреди, загубване или унищожаване, включително чрез фотографиране, филмиране или друг подходящ начин.

Чл. 5. (1) В случай на авиационно произшествие командирът на военното формирование, където се числи българското военно ВС, или командирът на формированието - домакин на чуждестранното военно ВС, и органите на служба "Военна полиция" вземат необходимите мерки за:

1. защита на останките от пожар, по-нататъшни повреди и други вредни въздействия;
2. поставяне под охрана на въздухоплавателното средство и останките;
3. предприемане на действия по чл. 4.

(2) В случай че авиационното произшествие и последствията от него представляват обществена заплаха или са необходими общи действия за ограничаване на последствията, действията по ал. 1 се извършват съвместно с органите на местната и държавната власт по ред и начин, определени с Наредба № 12 от 2005 г. за условията, реда и изискванията към Системата за търсене и спасяване при авиационно произшествие, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, министъра на вътрешните работи и министъра на отбраната (ДВ, бр. 5 от 2006 г.).

Чл. 6. (1) Забранява се преместването на въздухоплавателното средство, останките от него, неговия товар, както и отнемането им по всякакъв друг начин без разрешение на председателя на комисията по разследването по чл. 18.

(2) Изключение от ал. 1 се допуска само при аварийно-спасителни работи, заплаха за живота на населението или опасност за обекти от територията на страната с цел предпазването им от унищожение при пожар или по други причини, или пречка за въздушната навигация, друг вид транспорт или хора. При преместването се вземат всички необходими мерки за съхраняването на военното ВС или неговите останки в това състояние, в което са се намирали на мястото на авиационното произшествие. До преместването им те се фотографират по различни способы за получаване на ориентиращи и детайлни снимки от различни положения на земята, а при необходимост - и от въздуха.

(3) Военното ВС, останките от него, товарът, следите по терена и другите веществени доказателства за целите на разследването се охраняват, включително при и след преместването им извън района на авиационното произшествие.

Чл. 7. При авиационно произшествие с чуждестранно военно ВС и изявено намерение от оперираща и/или въввлечена страна за участие в разследването всички веществени доказателства се запазват без изменение до огледа им от оправомощения представител на тази страна, доколкото това е практически осъществимо и не възпрепятства разследването. Изключение правят случаите, когато е необходимо да се извлекат пострадали изпод останките.

Чл. 8. (1) Веществените доказателства от авиационното произшествие с българско или чуждестранно военно ВС се съхраняват до приключване на разследването.

(2) Военното ВС, останките от него, товарът, следите по терена и други веществени доказателства се освобождават от охрана от председателя на комисията по разследването по чл. 18.

(3) Действията по ал. 1 и 2 се извършват след съгласуване с органите за досъдебно и съдебно разследване.

Глава трета

УВЕДОМЯВАНЕ ЗА АВИАЦИОННИ ПРОИЗШЕСТВИЯ

Чл. 9. (1) В случай на авария, катастрофа или сериозен инцидент с българско или чуждестранно военно ВС на територията на Република България, загуба на радиовръзка с екипаж и пропадане на отметката от него на екраните на радиолокационните станции, както и при излъчване на сигнал на аварийните честоти (121.5 MHz, 243 MHz и 406 MHz) командирът на военното формирование, в което се числи българското военно ВС, или командирът на формированието - домакин на чуждестранното военно ВС, докладва по командна линия и незабавно уведомява звеното по чл. 3, ал. 1.

(2) Задълженията по предходната алинея се изпълняват и в случаите на авария, катастрофа или сериозен инцидент с гражданско въздухоплавателно средство, което използва военното летище или се управлява от военни органи за управление на въздушното движение. В този случай звеното по чл. 3, ал. 1 уведомява Специализираното звено за разследване на авиационни събития (СЗРАС) към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС).

(3) При уведомяване от СЗРАС към МТИТС или органите на ръководството на въздушното движение (РВД) за регистрирано авиационно произшествие с участието на военни ВС звеното по чл. 3, ал. 1 проверява обстоятелствата около авиационното произшествие и след това се прилагат изискванията на тази наредба.

(4) При авиационно произшествие с българско военно ВС на територията на чужда държава ръководителят на експлоатацията го екип от авиационни специалисти/ръководителят на използващия го контингент незабавно уведомява звеното по чл. 3, ал. 1.

(5) В случаите, когато последиците от авиационното произшествие представляват пряка опасност за живота и здравето на населението, инфраструктурни обекти и околната среда, се известяват и органите на държавната и местната власт, имащи отношение към ликвидиране на последствията.

Чл. 10. В случаите по чл. 9, ал. 1 и 2 директорът на служба "Военна полиция" незабавно докладва на министъра на отбраната. Докладът съдържа информация за:

1. времето на произшествието;
2. мястото на произшествието;
3. кратко описание на известните до момента обстоятелства, довели до реализиране на произшествието;
4. членовете на екипажа, брой на пътниците, вид на въздухоплавателното средство и превозвания товар;
5. какви действия са предприети до момента и резултатите от проведените аварийно-спасителни работи;
6. какви допълнителни неотложни мерки е необходимо да се предприемат.

Чл. 11. (1) При авиационно произшествие с чуждестранно военно ВС звеното по чл. 3, ал. 1 чрез Министерството на отбраната незабавно уведомява военните мисии в посолствата на въвличените страни.

(2) Уведомлението по ал. 1 се изготвя съгласно образеца по приложение № 1 и съдържа информация за:

1. характера на произшествието;
2. типа на военното въздухоплавателно средство;
3. собственика/оператора на въздухоплавателното средство;
4. военното звание, име, презиме и фамилия на командира на екипажа;

5. дата и час на произшествието;
6. летището на излитане;
7. дестинацията;
8. наличие и характер на товара на борда;
9. мястото на произшествието, местоположение на въздухоплавателното средство спрямо известен географски ориентир, както и географски координати;
10. броя на членовете на екипажа и пътниците, намиращи се на борда на въздухоплавателното средство, брой на загиналите и на получените телесни повреди;
11. техническото състояние на въздухоплавателното средство след произшествието;
12. фактическите метеорологични условия по време на полета;
13. щетите от произшествието, нанесени на обекти върху земната повърхност;
14. данни за организацията и резултатите от проведените аварийно-спасителни работи;
15. известните към момента обстоятелства за произшествието.

(3) Уведомлението по ал. 2 се съставя на английски език или на езика на съответния получател, ако това не предизвиква прекалено забавяне при изготвянето му.

(4) Уведомлението по ал. 2 не се задържа, дори ако има недостатъчно информация за произшествието.

(5) Забранява се предаването на предполагаеми сведения за причините за произшествие.

Чл. 12. (1) В случаите на авиационно произшествие с българско военно ВС на чужда територия в държавата на мястото на произшествието се изпраща информация за:

1. участие при разследване на произшествието на оправомощен представител от българска страна, а при необходимост - експерти към него;

2. екипажа и въздухоплавателното средство.

(2) При поискване от държавата, провеждаща разследването, се предоставя допълнителна информация, която пряко или косвено е могла да окаже влияние върху експлоатацията на въздухоплавателното средство.

Чл. 13. (1) За всяко авиационно произшествие с българско или чуждестранно военно ВС на територията на страната незабавно се уведомява звеното по чл. 3, ал. 1 и се изпраща предварителен доклад не по-късно от 24 часа след настъпването на произшествието.

(2) Предварителният доклад се изготвя по образец съгласно приложение № 2 от специализираните органи по безопасност на полетите или от специалиста по безопасност на полетите във военното формирование, където се числи българското военно ВС, или във формированието - домакин на чуждестранното военно ВС.

(3) Предварителният доклад за авиационно произшествие се изготвя в три екземпляра и се изпраща, както следва:

1. екземпляр № 1 - в архива на военното формирование;

2. екземпляр № 2 - в старшата инстанция;

3. екземпляр № 3 - в служба "Военна полиция".

(4) Забранява се включването в предварителния доклад на предполагаеми сведения за причините за авиационното произшествие.

(5) В случай че авиационното произшествие е класифицирано като инцидент и разследването му е установило причините за него преди изпращането на предварителния доклад, се изготвя и изпраща единствено протокол за разследване на авиационен инцидент съгласно приложение № 3.

Глава четвърта РАЗСЛЕДВАНЕ

Раздел I Общи положения

Чл. 14. (1) Разследването на авиационно произшествие с военно ВС започва едновременно с предаването на първите донесения за авиационното произшествие и завършва, когато са направени окончателните изводи.

(2) Забранява се извършването на полети с типа военно ВС, преди да е завършено разследването на авиационното произшествие.

(3) В хода на разследването се забранява разпространението на сведения и информация относно предполагаемите причини, довели до възникването на авиационното произшествие.

(4) Достъп до документацията от извършени разследвания имат министърът на отбраната, директорът на служба "Военна полиция" и звеното по чл. 3, ал. 1.

Чл. 15. Разследването на авиационни произшествия се осъществява въз основа на следните принципи:

1. обективност и достоверност;
2. причинно-следствен анализ и пълнота;
3. научно доказателство на фактите и явленията;
4. оперативност;
5. независимост.

Чл. 16. Военните формирования от Българската армия, осъществяващи авиационна дейност, водят на отчет в специален дневник съгласно приложение № 4 всички авиационни произшествия, допуснати във формированието.

Раздел II Разследване на аварии, катастрофи и сериозни инциденти

Чл. 17. (1) При авария, катастрофа или сериозен инцидент с военно ВС до пристигане на комисията за разследване по чл. 18 командирът на военното формирование (старшият авиационен началник) е длъжен:

1. незабавно да докладва по команден ред и да уведоми звеното по чл. 3, ал. 1 за длъжността, военните звания и фамилиите на командира и членовете на екипажа; броя на пътниците, намиращи се на борда на военното ВС (ако са му известни); типа на военното ВС; регистрационния му знак; изпълняваната полетна

задача; метеорологичните условия, известните обстоятелства, последствията от авиационното произшествие или сериозния инцидент и предприетите мерки;

2. да пристигне на мястото на произшествието и да определи необходимите допълнителни мерки за спасяване на членовете на екипажа и пътниците, гасенето на пожара или предотвратяването на неговата поява и съхраняване на веществените доказателства по реда, описан в глава II;

3. да предприеме мерки за спасяване и съхраняване на полетните записващи устройства, на документите, оказали се на мястото на произшествието, да организира търсенето на отломките от военното ВС в околната местност и да осигури тяхното съхраняване на местонахождението им; ако полетното записващо устройство се намира в агресивна среда или в мястото на пожара, да организира незабавното му изваждане, като по възможност предварително се фотографира мястото на изваждане, и се предприемат мерки за съхраняване на информацията; да организира съставянето на протокол за изваждането и за външното състояние на полетното записващо устройство;

4. да вземе необходимите мерки за безопасност при осъществяването на дейностите по т. 2 и 3;

5. да организира събиране, запечатване и съхраняване на летателната, техническата и друга документация, имаща отношение към даденото произшествие (планови таблици за полети, метеорологична документация, летателни и медицински книжки на командира и членовете на екипажа, документация на лицата от групите за обслужване на въздушното движение и бойно управление (ОВД и БУ) на полетите, записите на радиоразговорите, формулярите и журналите за подготовка на военното въздухоплавателно средство, документацията на горивото, маслата, специалните течности и газове, материалите от последната тарировка на бордовите средства за обективен контрол, журналите за радиообмена и отчитане работата на радиотехническите средства, запечатване на инструмента, контролните проби от горивото, средствата за наземно осигуряване на полетите, които са използвани при подготовката на военното въздухоплавателно средство, и др.);

6. да организира установяването на очевидците на произшествието и съставянето на списък, който да представи на председателя на комисията.

(2) При авария, катастрофа или сериозен инцидент с военно ВС старши оперативният дежурен в авиационния оперативен център (АОЦ) на военновъздушните сили организира снемане и съхранение на регистриращите записи от екраните на радиолокационните станции и данните от радиообмена.

(3) Действията по ал. 1 и 2 се предприемат и при авария, катастрофа или сериозен инцидент с чуждестранно военно ВС на територията на Република България.

(4) Забранява се до пристигането на председателя на комисията за разследване по чл. 18 да се отварят и прослушват наземните и бордовите средства за обективен контрол, да се отварят и дешифрират записите от полетните записващи устройства, да се правят допълнения, изменения или поправки в документацията, отнасяща се до организиране, провеждане и осигуряване на полета.

Чл. 18. (1) Всяка авария, катастрофа и сериозен инцидент с военно ВС се разследва от комисия. Комисията и нейният председател се назначават със заповед на министъра на отбраната по предложение на директора на служба "Военна полиция".

(2) Комисията по ал. 1 се състои от нечетен брой членове, включително с председателя, като съставът ѝ се определя в зависимост от характера и тежестта на произшествието.

(3) Не могат да бъдат членове на комисията за разследване лица, които:

1. са роднини по права или съребрена линия до втора степен с участниците или потърпевшите в произшествието;

2. отговарят функционално и непосредствено за летателната годност и експлоатация на военното ВС, претърпяло авария, катастрофа или сериозен инцидент, за организирането, провеждането и осигуряването на

полета, за обслужването на въздушното движение, както и за поддръжката и функционирането на летището;

3. са на служба във военното формирование, където се извършва разследването.

(4) До завършването на работата на комисията всички нейни членове са под разпореждането на председателя на комисията за разследване и не могат да се привличат за извършване на други дейности без изричното негово разрешение.

Чл. 19. (1) В зависимост от характера и мястото на произшествието, обема и сложността на задачите, решавани при разследването, за подпомагане работата на комисията извън състава, определен по реда на чл. 18, могат да се сформират експертни групи и подкомисии под ръководството и координацията на председателя на комисията.

(2) Експертните групи и подкомисии могат да бъдат:

1. група по провеждане на полета - подготвя информация за траекторията и параметрите на полета на военното въздухоплатателно средство непосредствено преди произшествието; анализира всички въпроси, свързани с подготовката на екипажа и хода на полета, действията на екипажа в крайната фаза на полета и след произшествието; координира работата си с групите по човешките фактори, по полетните записващи устройства и по показанията на очевидците;

2. група по метеорологичните условия - събира и анализира всички метеорологични данни, които имат отношение към произшествието, включително информация от екипажи, намиращи се във въздуха по време на произшествието; координира работата си с групите по провеждане на полета, по обслужване на въздушното движение и по показанията на очевидците;

3. група по обслужване на въздушното движение и по управление на въздушното пространство, по комуникационните, информационните и навигационните системи (КИНС) за осигуряване на полетите - събира и анализира данни по всички въпроси, свързани с обслужването на въздушното пространство, работата на комуникационните, информационните и навигационните системи, осигуряващи полета, които имат връзка с произшествието; изготвя схема с траекторията на полета въз основа на обработената информация; координира работата си с групите по провеждане на полета и по полетните записващи устройства;

4. група по показанията на очевидците - установява контакт и провежда разговори и беседи с всички лица, наблюдавали полета и произшествието с военното ВС; събира различни сведения, които могат да подпомогнат работата на комисията за изясняване на обстоятелствата при произшествието; оформя в писмен вид получените описания, обяснения и сведения;

5. група по полетните записващи устройства - открива местонахождението на полетните записващи устройства и ги съхранява в подходящи условия, извършва разчитане, анализ и оценка на информацията за полета (разчитането на информацията от полетните записващи устройства се извършва от правоспособни лица и с изправно оборудване); координира работата си с групите по провеждане на полета, по обслужване на въздушното движение, по управление на въздушното пространство и по комуникационни, информационни и навигационни системи, по силовата установка, по оборудването и системите и по показанията на очевидците;

6. група по конструкцията на военното ВС - определя местоположението на военното ВС и неговите отломки, изследва системите му за управление и идентифицира секциите, компонентите и частите от него; координира работата си с групите по провеждане на полета, по силовата установка и по оборудването и системите;

7. група по силовата установка - изследва двигателите и системите, осигуряващи тяхната работа и управление; установява признаците за тяхната нормална или нарушена работа в полет; координира работата си с групите по провеждане на полета и по конструкцията на военното ВС;

8. група по оборудването и системите - изследва всички компоненти от оборудването, системите и въоръжението на военното въздухоплатателно средство; оценява състоянието и експлоатационната му годност, положението на превключвателите за режимите на работа, както и показанията на бордовите

индикатори; координира работата си с групите по провеждане на полета, по конструкцията на военното ВС, по силовата установка и по полетните записващи устройства;

9. група по отчетните документи - на базата на документацията установява летателната годност на военното ВС; определя как е извършвано техническото обслужване и подготовката за полета; координира работата си с групите по провеждането на полета, по конструкцията на военното ВС, по силовата установка и по оборудването и системите;

10. група по човешките фактори - определя местонахождението и извършва разпознаване на членовете на екипажа и пътниците, като констатира получените телесни повреди вследствие на произшествието; изследва фактите и оценява проблемите при евакуацията и оцеляването им; анализира данни и сведения, свързани с медицинската годност, възможната загуба на работоспособност, общото физическо и психическо състояние на всеки от членовете на екипажа; изследва въздействието на факторите на полета и външната среда върху състоянието и действията им; координира работата си с групите по провеждане на полета, по конструкцията на военното ВС, по оборудването и системите и по показанията на очевидците;

11. група по търсенето, спасяването, евакуацията и пожарогасенето - изучава обстоятелствата и действията при търсенето, спасяването и евакуацията на екипажа и пътниците и оценява дейността на службите за пожарна и аварийна безопасност; прави изводи за качеството и ефективността при използване на техниката и специалното оборудване; координира работата си с групите по показанията на очевидците, по конструкцията на военното ВС, по силовата установка и по човешките фактори.

Чл. 20. Като експерти в работата на комисията по разследване на аварии, катастрофи или сериозни инциденти могат да се привличат представители на министерства, предприятия и организации, занимаващи се с проектиране, производство, експлоатация и ремонт на въздухоплателни средства, обслужване на въздушното движение и управление на въздушното пространство, подготовка на авиационни специалисти и т. н.

Чл. 21. (1) Председателят и членовете на комисията за разследване имат право на незабавен достъп до:

1. мястото, където е станало произшествието, и местата, където са останките на военното въздухоплателно средство;

2. летището, включително сградите и съоръженията;

3. всички места, използвани или свързани с производството, ремонта или поддържането на военното въздухоплателно средство, негови агрегати или части;

4. сградите и съоръженията, в които се намират органите за обслужване на въздушното движение, радиолокационните, комуникационните и радионавигационните средства, както и станциите за метеорологично обслужване;

5. самолетните хангари и пистите за излитане и кацане;

6. съдържанието на полетните записващи устройства и всякакви други записи;

7. всякаква информация, съхранявана във военното формирование, където се числи военното ВС, в старшите инстанции, в чието подчинение е военното ВС, както и до организации и лица, разполагащи с такава информация;

8. резултатите от изследването или от тестовете, направени върху проби, взети от:

а) телата на жертвите;

б) лицата, участващи в експлоатацията на военното ВС.

(2) Председателят и членовете на комисията за разследване имат право да провеждат интервюта и анкети

с участници и очевидци на произшествието и да изискват писмени обяснения от тях.

Чл. 22. (1) При разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент председателят на комисията за разследване е длъжен да:

1. организира и ръководи разследването; всички негови распоредения и указания, отнасящи се до разследването, подлежат на задължително изпълнение от длъжностните лица във военното формирование, където е станало произшествието, както и от всички лица, привлечени в разследването;
2. огледа мястото на произшествието и да даде оценка за действията на длъжностните лица за проведените аварийно-спасителни работи;
3. вземе решение за мястото на обработка на материалите от полетните записващи устройства;
4. инструктира членовете на комисията по техника на безопасност при работа на мястото на произшествието;
5. при необходимост да организира разработването на план за разследване на произшествието и да го утвърди;
6. утвърди състава на експертните подкомисии, предложени му от съответните председатели;
7. осигури съгласуваност в работата на експертните подкомисии, групи и координация на действията им в хода на разследването;
8. провежда заседания на комисията, на които да приеме докладите за резултатите от работите, проведени от членовете на комисията, и в съответствие с това да координира по-нататъшната работа;
9. осъществява контрол за пълното, своевременното, всестранното и обективното провеждане на разследването и правилното оформяне на документите;
10. извърши анализ на събраните данни и на заседание на комисията да формулира причините;
11. организира изготвянето в установените срокове на протокол за разследване, като на заключителното заседание протоколът се обсъди и подпише от него и от членовете на комисията за разследване;
12. организира изготвянето в установените срокове на информационния доклад за авиационното произшествие и изпращането му във военните формирования, организиращи и провеждащи авиационна дейност.

(2) Председателят на комисията за разследване има право да:

1. взема решения за сформирание на експертни групи и подкомисии по основните направления на разследването, да определя председателите им и след техни предложения да утвърждава състава на подкомисиите;
2. изисква от длъжностните лица да предоставят необходимата документация, свързана с авиационното произшествие;
3. привлича за участие в разследването или за консултации експерти и специалисти от структурите на Министерството на отбраната или такива, външни за МО;
4. предлага изпращането на материалите от полетните записващи устройства, от наземните средства за обективен контрол, детайли и агрегати от разрушеното военно ВС и други обекти, свързани с авиационното произшествие, на юридически лица или държава за провеждане на аналитични, лабораторни и други изследвания; да съгласува сроковете за изготвяне на заключенията в съответствие с уредените в тази наредба срокове за разследване на авиационно произшествие;

5. изисква и получава обяснения от всички лица, свързани по някакъв начин с авиационното произшествие;

6. разрешава евакуацията на повреденото военно въздухоплавателно средство от мястото на произшествието;

7. предлага (назначава) писмено незабавни мерки за безопасност на военните формирования на който и да е етап от разследването.

Чл. 23. (1) Председателят на експертна подкомисия за разследване на авиационно произшествие е длъжен да:

1. организира работата на експертната подкомисия в съответствие с плана за разследване, утвърден от председателя на комисията;

2. осигури пълнота и обективност на разследването;

3. осигури съгласуваност в работата на експертите в съответната подкомисия и координация на съвместните действия с другите експертни подкомисии;

4. докладва на председателя на комисията за хода на разследването;

5. представя в определените в плана за разследване срокове отчети за проведените изследвания.

(2) Председателят на експертна подкомисия за разследване на авиационно произшествие има право да:

1. дава разпореждания и указания на специалистите от състава на експертната подкомисия и контролира тяхната работа;

2. изисква от длъжностните лица във военното формирование, в което е станало произшествието, необходимите материали, справки и доклади, отнасящи се до него;

3. прави предложения до председателя на комисията за необходимостта от допълнителна информация и материали, необходими за хода на разследването;

4. привлича за участие в работата на съответната експертна подкомисия след съгласуване с председателя на комисията за разследване експерти от другите подкомисии.

Чл. 24. (1) Специалистът от експертната подкомисия за разследване е длъжен да:

1. провежда пълно и обективно изследване на обстоятелствата и причините за авиационното произшествие по профила на своята специалност и в съответствие с плана за работа;

2. извършва анализ на фактическите данни;

3. разглобява авариралата авиационна техника за отправянето ѝ на изследвания (изпитвания) - при необходимост, с разрешение на председателя на комисията;

4. участва в съставянето на програми и провеждането на изследвания (изпитвания) по т. 3;

5. докладва на председателя на експертната подкомисия за резултатите от проведените изследвания и анализи с предоставяне на съответните материали, изводи и предложения;

6. участва в съставянето и обсъждането на протоколите и отчетите на съответната експертна подкомисия.

(2) Специалистът от експертната подкомисия за разследване има право да:

1. прави предложения до председателя на подкомисията за подобряване работата на комисията;
2. прави предложения до председателя на подкомисията за привличане на допълнителни специалисти и експерти и за изискване на материали, необходими за провеждане на разследването;
3. представи на председателя на комисията за разследване на авиационното произшествие писмено мотивирано "особено мнение" - при несъгласие с изводите на експертната комисия.

Чл. 25. (1) Членовете на комисията имат право да участват в заседанията на всяка от експертните подкомисии или групи.

(2) За целите на разследването при необходимост комисията за разследване анализира и дейността на старшата инстанция, в чието подчинение е военното формирование, от което са екипажът (пътниците), и военното формирование, в което се числи въздухоплавателното средство.

Чл. 26. (1) При необходимост от провеждане на аналитични, лабораторни и други изследвания в хода на разследването председателят на комисията определя обектите на тези изследвания, които заедно с описание на обстоятелствата на произшествието, необходимата техническа документация и заданието за провеждане на изследването се изпращат на други юридически лица или държава за изследване.

(2) За решаването на конкретни задачи, изискващи знания в специални области на науката и техниката, към разследването могат да се привличат експерти с необходимите знания, които работят извън Министерството на отбраната, при спазване на действащото законодателство.

(3) В случаите по ал. 2 след пристигането на експерта председателят на комисията за разследване му връчва писмено задание със списък на въпросите, изискващи разяснения.

(4) Протоколите с резултатите от проведените изследвания по ал. 1 и експертните становища по ал. 2 се прилагат към протокола от разследването на авиационното произшествие.

Чл. 27. (1) Работата на всяка от подкомисиите и групите завършва със съставяне на протокол, който се подписва от членовете на подкомисиите, групите и председателите им.

(2) При несъгласие на член на подкомисията или групата с изводите той го подписва със забележка "С особено мнение". Особеното мнение се излага писмено и съдържа конкретните мотиви за несъгласието, тяхната обосновка и предложение.

(3) Протоколите по ал. 1 се обсъждат на заседание на комисията за разследване.

(4) При съгласие на членовете на комисията с извършените работи и получените като резултат фактически данни протоколите по ал. 1 се приемат и се прилагат към материалите от разследването. Ако комисията не приеме някой от протоколите, той се връща на съответната подкомисия или група за доработка.

Чл. 28. (1) Работата на комисията приключва с изготвяне на протокол за разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент по образец съгласно приложение № 5.

(2) Протоколът по ал. 1 се изготвя след обсъждане на следните въпроси:

1. протокола от огледа на мястото на произшествието;
2. оценката на техническото състояние на полетните записващи устройства;
3. условията за възникване и развитие на аварийна (катастрофална) ситуация;
4. формираните версии за произшествието;

5. схемата на причинно-следствените връзки на разкритите опасни фактори;

6. недостатъците, разкрити в хода на разследването по всички направления на проведените изследвания, и тяхното влияние за възникването и развитието на аварийна (катастрофална) ситуация и изхода на полета;

7. причините за произшествието;

8. препоръките на комисията за отстраняване на разкритите опасни фактори.

(3) По решение на председателя на комисията може да се извърши запис на заседанието на комисията.

(4) Протоколът по ал. 1 се подписва от председателя и всички членове на комисията.

(5) При несъгласие на член от комисията с изводите той го подписва със забележка "С особено мнение". Особеното мнение се излага писмено и съдържа конкретните мотиви за несъгласието, тяхната обосновка и предложение. Особеното мнение се прилага към протокола за разследване.

(6) Протоколът за разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент се изготвя в единствен екземпляр.

Чл. 29. (1) В зависимост от тежестта на авиационното произшествие протоколът по чл. 28 се изготвя в следните срокове:

1. сериозен инцидент - до 10 работни дни;

2. авария - до 20 работни дни;

3. катастрофа - до 30 работни дни.

(2) Когато мястото на аварията или катастрофата е в труднодостъпна местност или има необходимост от назначаване на допълнителни експертизи, по решение на председателя на комисията срокът за разследване може да се удължи, но с не повече от 15 дни, а за сериозен инцидент - с не повече от 5 дни.

(3) В случаите, когато се налага техническо обследване на въздухоплавателното средство с участие на представители на производителя и/или специалисти от чужбина; разчитане на данни от системите за обективен контрол от външни организации и други случаи, когато сроковете по ал. 1 и 2 технологично не могат да бъдат спазени, срокът за разследване се увеличава с необходимото време за извършването на тези дейности, за което председателят на комисията уведомява министъра на отбраната.

Чл. 30. (1) Протоколът за разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент се представя за мнение на командира на вида въоръжени сили, в чието подчинение е съответното военно формирование.

(2) В случай на подписване на протокола за разследване от член на комисията със забележка "С особено мнение" или при изразяване на такова от командира на вида въоръжени сили, министърът на отбраната може да назначи допълнително разследване на авиационното произшествие съгласно сроковете по чл. 29, но за не повече от 15 дни.

(3) При допълнителното разследване могат също да се привличат експерти и да се назначават експертизи. Заключениеята и изводите на комисията след приключване на допълнителното разследване са окончателни.

Чл. 31. Протоколът за разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент се утвърждава от министъра на отбраната и се съхранява в деловодството на служба "Военна полиция".

Чл. 32. (1) При разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент с чуждестранно военно ВС оправомощеният представител на държавата на експлоатация има право да:

1. посещава мястото на произшествието;

2. оглежда останките;
3. получава информация относно разказите на очевидците и да предлага тематика за беседите с тях;
4. получи достъп до веществените доказателства;
5. получи копие от документите по разследването;
6. участва в разчитането на информацията от записите на параметрите на полета от полетните записващи устройства;
7. участва в мероприятия извън мястото на произшествието, имащи отношение към разследването;
8. изказва становища при формирането на работните версии и хипотези за причините за произшествието в хода на разследването;
9. участва в съвещания в хода на разследването, включително при анализа на информацията, формулиране на изводите, причините и препоръките по безопасност.

(2) Правата по ал. 1 имат и оправомощените представители на всички въввлечени страни.

Чл. 33. (1) Ако след приключване на разследването се установят съществени, неизвестни и неанализирани факти, отнасящи се до произшествието, разследването се възобновява по решение на министъра на отбраната.

(2) Когато е проведено разследване на произшествие с въввлечена чужда държава, за възобновяването му се иска нейното съгласие.

Раздел III

Разследване на инциденти

Чл. 34. (1) Авиационните произшествия се квалифицират като сериозен инцидент или инцидент от командира на военното формирование.

(2) Командирът на военното формирование взема решение по ал. 1, като се съобразява със Списъка на сериозните инциденти с военни ВС по приложение № 6 и Списъка на инцидентите с военни ВС по приложение № 7.

(3) Контролът по разкриване на инцидентите и правилната им класификация се осъществява от старшия началник, от органите по безопасност на полетите и от звеното по чл. 3, ал. 1.

(4) Ръководителят на звеното по чл. 3, ал. 1 има право да преквалифицира дадено произшествие в зависимост от тежестта на случая.

Чл. 35. (1) Разследването на инциденти с военни ВС се извършва от комисия във военните формирования.

(2) При инцидент с българско военно ВС, когато е участвало лице от командния състав на военното формирование или старшите инстанции, по предложение на специалистите по безопасност на полетите по чл. 3, ал. 2 комисията се назначава от командира на вида въоръжени сили.

(3) При инцидент с чуждестранно военно ВС на територията на страната разследването се извършва по реда на STANAG 3531 и AFSP-1 (приета със STANAG 7160), доколкото са приложими от всички въввлечени страни.

(4) За всички останали случаи при инцидент с българско военно ВС комисията се назначава от командира или началника на военното формирование, където се числи военното ВС.

Чл. 36. (1) Сроктът за разследване на инцидент е 3 работни дни.

(2) По предложение на разследващия или на командира на военното формирование разрешение за удължаване на срока за разследване на инцидент може да даде назначилият комисията за разследване, но с не повече от 2 работни дни.

(3) В случаите, изискващи провеждането на специални изследвания, окончателните изводи за причините за инцидента се правят след получаване на резултатите от изследванията.

Чл. 37. (1) След приключване на разследването на инцидент се изготвя протокол за разследване на инцидент по чл. 13, ал. 5.

(2) Протоколът за разследване на инцидент се изготвя в три екземпляра и се изпраща:

1. в архива на военното формирование - екземпляр № 1;
2. в старшата инстанция - екземпляр № 2;
3. в служба "Военна полиция" - екземпляр № 3.

Глава пета **ДОКЛАДИ**

Чл. 38. За всяко авиационно произшествие с българско или чуждестранно военно ВС на територията на страната се изготвя предварителен доклад по реда на чл. 13.

Чл. 39. (1) След приключване на разследването на авария, катастрофа или сериозен инцидент с военно ВС и утвърждаване от министъра на отбраната на протокола за разследване, звеното по чл. 3, ал. 1 въз основа на протокола изготвя информационен доклад. Информационният доклад се изпраща във военните формирования, осъществяващи авиационна дейност, не по-късно от 10 дни след утвърждаване на протокола за разследването.

(2) При разследване на авария, катастрофа или сериозен инцидент с чуждестранно военно ВС информационният доклад по ал. 1 при поискване се предоставя и на въвлечените страни. При забележки от тяхна страна те или се вземат предвид и се извършва допълнително разследване по реда на чл. 33, ал. 1, или се прилагат към доклада, без да се извършва допълнително разследване. След прилагането им информационният доклад става окончателен.

(3) В докладите по ал. 1 и 2 се включват само данни, които имат непосредствено отношение към анализа на авиационното произшествие. Не се разпространява информация за:

1. лицата, отговорни за безопасното изпълнение на полета;
2. кореспонденцията между лицата, отговорни за безопасната експлоатация на ВС;
3. медицински или други конфиденциални сведения за лицата, въвлечени в произшествието или инцидента;
4. записи от полетните и наземните записващи устройства и копия от тях;
5. мнения или изявления, изказани при анализиране на информация, свързана с това, вкл. записи от полетните записващи устройства;

6. изявленията на лицата, получени от провеждащите разследването, в хода на разследването.

(4) Не се публикуват доклади, части от тях и каквито и да са документи, получени в хода на разследването, провеждано от друга държава, без официалното ѝ съгласие.

Глава шеста

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА АВИАЦИОННИ ПРОИЗШЕСТВИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 40. (1) Предотвратяването на авиационни произшествия се постига чрез спазване на определени изисквания и норми за авиационна безопасност, заложи в техническата документация и документите, регламентиращи осъществяването на летателна дейност във военната авиация.

(2) Целта на авиационната безопасност е да повиши ефикасността на военната авиация чрез намаляване до минимум на рисковете, които водят до авиационни произшествия, и минимализиране на загубите на бойни способности и ресурси.

(3) Командирите и началниците от всички степени отговарят за осигуряването на авиационната безопасност при осъществяване на летателна дейност в подчинените им военни формирования чрез постигане на баланс между степента на риска при провеждане на полетите и необходимостта от изпълнението на поставените задачи.

(4) Спазването на изискванията и нормите за авиационна безопасност е задължение на всички лица, участващи в планирането, организирането, управлението, осигуряването и провеждането на летателната дейност.

Раздел II

Превантивна дейност

Чл. 41. (1) Превантивната дейност, насочена към предотвратяване на авиационни произшествия, се осъществява чрез мониторинг на авиационната система; разкриване на основните рискови фактори за безопасността на полетите и възможните последствия; планиране и провеждане на мероприятия за минимализиране влиянието на тези рискови фактори.

(2) Дейностите по ал. 1 се осъществяват от звеното по чл. 3, ал. 1, специалистите по безопасност на полетите по чл. 3, ал. 2 и командирите и началниците от всички степени.

Чл. 42. (1) При осъществяване на превантивна дейност по чл. 41 звеното по чл. 3, ал. 1:

1. оценява състоянието на безопасността на полетите;

2. организира воденето и самостоятелното съхраняване на документи от извършени разследвания;

3. поддържа информационна система с база данни от произшествия, както и система за анонимно докладване на рискове и опасности във военната авиация;

4. осъществява обмен на информация, свързана с авиационната безопасност със СЗРАС към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията;

5. изготвя и разпространява периодично информационни бюлетини, в които се обобщават и анализират допуснатите през периода произшествия с български военни ВС, както и произшествия с чуждестранни военни ВС на територията на Република България.

(2) Лицата, подали доклади по системата за анонимно докладване на рискове и опасности във военната авиация, се ползват с анонимност, а информацията от тях не се огласява, с изключение на случаите на престъпление.

(3) В информационните бюлетини по ал. 1, т. 5 се включват само данни, които имат непосредствено отношение към анализа на произшествията. В тях не се огласяват: лицата, имащи пряко отношение към летателната и техническата експлоатация на военното въздухоплавателно средство, организацията, провеждането и осигуряването на полетите; записи от полетните записващи устройства и копия от тях; мнения или изявления, изказани при анализиране на информацията, свързана с произшествието.

Чл. 43. (1) Звеното по чл. 3, ал. 1 осъществява периодичен контрол за спазване изискванията и нормите за авиационна безопасност във военните формирования.

(2) При констатиране на нарушения в случаите по ал. 1 служителите от звеното по чл. 3, ал. 1 имат право:

1. да сигнализират командирите за откритите нередности и да изискват писмен отговор за взетите мерки за отстраняване;

2. да предлагат на командирите спиране от полети на личен състав, авиационна, автотракторна и самолетообслужваща техника.

Чл. 44. (1) Звеното по чл. 3, ал. 1 изготвя шестмесечен и годишен анализ за нивото на безопасността на полетите в авиацията на въоръжените сили на Република България.

(2) В анализите по ал. 1 се оценява цялата информация за безопасността на полетите; определя се тенденцията за нейното развитие и очакваните рискови фактори; набелязват се основните направления и препоръки за осигуряване и поддържане на високо ниво на безопасност на полетите.

(3) Анализите по ал. 1 се изготвят в срок до 30 дни след изтичане на шестмесечието, съответно на годината.

(4) Анализите по ал. 1 се изпращат от директора на служба "Военна полиция" до командирите на видовете въоръжени сили, организиращи и провеждащи летателна дейност, за становища, след което се представят на министъра на отбраната.

(5) След утвърждаването на анализите по ал. 1 звеното по чл. 3, ал. 1 ги изпраща във видовете въоръжени сили, имащи в подчинение военни формирования, осъществяващи авиационна дейност, както и в самите военни формирования.

Чл. 45. При осъществяване на превантивна дейност по чл. 41 специалистите по безопасност на полетите по чл. 3, ал. 2:

1. ежегодно разработват програми за безопасност, които се утвърждават от командира на авиобазата и включват:

а) основни задачи на профилактичната дейност по безопасност на полетите - специфичните за всяка авиобаза задачи, изискващи провеждането на профилактична дейност по осигуряване на безопасността на полетите;

б) годишни и други графици за контрол от ръководящия летателен, инженерно-технически и осигуряващ състав за спазването на мерките за безопасност по данни от средствата за обективен контрол;

в) методическа дейност и обучение - годишно разпределение на учебните часове и теми за теоретическа подготовка на летателния и инженерно-техническия състав по безопасност на полетите; графици за обучение в курсове, свързани с дейности по безопасност на полетите на състав от авиобазата; учебно-методически сборове;

г) медицински и психологически профилактични мероприятия с летателния и останалия авиационен персонал по отношение на осигуряване на профилактична дейност по безопасност на полетите (допълнителни медицински мероприятия и психологически беседи);

д) профилактична дейност при участие в учения и тренировки - да включва мероприятията по осигуряване на безопасността на полетите при участие в учения и съвместни тренировки;

е) допълнителни раздели в зависимост от конкретните задачи и функции на отделните авиационни бази;

2. системно събират информация, анализират я и оценяват ефективността от прилагането на програмите по безопасност на полетите на всички нива;

3. изготвят препоръки и ги представят на командирите на военните формирования, осъществяващи авиационна дейност, които да им послужат при управлението на безопасността на полетите;

4. незабавно докладват в старшата инстанция и в звеното по чл. 3, ал. 1 за всички реализирани инциденти и особени случаи в полет;

5. незабавно докладват в старшата инстанция и в звеното по чл. 3, ал. 1 (по телефон, факс или друго подходящо средство за комуникация) и за случаи, застрашаващи безопасността на полетите - допуснати произшествия, които не се класифицират като авиационни такива, но биха могли да изложат на опасност военното ВС, екипажа, товара и пътниците в него или което и да било друго лице.

Чл. 46. (1) Органите по безопасност на полети във военните формирования изготвят периодично (но не по-рядко от един път на 3 месеца) анализ за състоянието на безопасността на полетите. В него се анализират произшествията, нарушенията и неправилните действия на личния състав при организиране, провеждане и осигуряване на полетите. Той е основа за определяне на тенденцията за развитие, за формулирането на изводи и разработването на допълнителни мероприятия за повишаване на безопасността на полетите.

(2) Анализът по ал. 1 се изготвя в срок до 15 дни след изтичане на съответното тримесечие и се утвърждава от командира на военното формирование. Екземпляри от анализа се изпращат в старшата инстанция и в звеното по чл. 3, ал. 1.

Чл. 47. Органите по безопасност на полетите по чл. 3, ал. 2 в старшата инстанция:

1. осъществяват методическо ръководство и контрол на органите по безопасност на полетите във военните формирования, непосредствено осъществяващи летателна дейност;

2. осъществяват периодичен контрол на изпълнението на програмите за безопасност във военните формирования;

3. обобщават информацията, свързана с безопасността на полетите в подчинените им военни формирования;

4. изготвят указания с препоръки за недопускане на неправилни действия от летателните екипажи, от лицата от органите за обслужване на въздушното движение и за бойно управление;

5. изготвят указания с препоръки за поддържане на надеждността на авиационната техника и недопускане на повторемост на отказите в полет;

6. изготвят периодично (но не по-рядко от един път на 6 месеца) анализ за състоянието на безопасността на полетите в подчинените им военни формирования; анализът се изготвя в срок до 20 дни след изтичане на шестмесечието; екземпляр от него се изпраща в звеното по чл. 3, ал. 1.

Чл. 48. Анализите по чл. 46 и чл. 47, т. 6 съдържат следните раздели:

1. оценка на обстановката и условията за провеждане на летателната дейност във военните формирования; фактори, усложняващи изпълнението на поставените задачи;

2. анализ на допуснатите авиационни произшествия, повтораемост и новоразкрити опасни фактори, предприети мерки за недопускане на повтораемост;

3. състояние на профилактичната дейност по безопасността на полетите и ефективност на разработените и изпълнените мероприятия за предотвратяване на произшествия;

4. тенденции и очаквани рискови фактори;

5. набелязване на основните направления и препоръки за поддържане високо ниво на безопасност на полетите.

Чл. 49. Командирите и началниците от всички степени осъществяват дейности по чл. 41, като прилагат на практика програмите за безопасност, разработени от специализираните органи по чл. 3, ал. 2, и указанията и разпорежданията на старшите инстанции, свързани с осигуряване безопасността на полетите.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Авиационно произшествие" е неочаквано събитие, свързано с използването на военното ВС, което може да доведе или е довело до:

а) смърт или нараняване, довело до смърт до 30 дни след авиационното произшествие;

б) разрушаване на военно ВС или повреди, при които възстановяването му е невъзможно или нерентабилно;

в) изчезване на военно ВС или попадането му на място, където достъпът е невъзможен;

г) повреди по военното ВС, които могат да се възстановят чрез ремонт или замяна на компоненти от него;

д) проваляне или опасност от проваляне на мисията (полетната задача).

2. "Катастрофа" е авиационно произшествие, при което е настъпила смърт на човек.

3. "Авария" е авиационно произшествие, при което не е настъпила смърт на човек, но военното ВС е разрушено напълно или повредено до степен, при която е невъзможно или нецелесъобразно възстановяването му.

4. "Сериозен инцидент" е авиационно произшествие, обусловено от възникването на особена ситуация, която се е задълбочила в аварийна ситуация, но не е завършило с авария или катастрофа. Разликата между сериозен инцидент и авария или катастрофа е само в тежестта на последствията.

5. "Инцидент" е всяко авиационно произшествие, свързано с използването на военното ВС, което влияе или би могло да повлияе върху безопасността на полета. Такова произшествие може да бъде обусловено от:

а) възникването на особена ситуация, която се е задълбочила в сложна;

б) нарушения в нормалното функциониране на системите на ВС, екипажа или персонала от службите за управление и осигуряване на полетите;

в) въздействие на външни фактори - геофизични, орнитологични и др.;

г) повреда на военното ВС, отстраняването на която се извършва със силите на военното формирование без подмяна на силови елементи, възли и изделия.

6. "Особена ситуация" е ситуацията, възникнала в полет в резултат от действието на неблагоприятни фактори, която може да застраши благополучното завършване на полета.

7. "Усложнени условия на полета" е особена ситуация, която не налага прекратяването на полетната задача и полетът може да завърши благополучно без особени усилия и екстрени действия на екипажа. Тя може да бъде съпътствана със:

- а) незначително нарастване на психо-физиологическото натоварване на екипажа;
- б) незначително влошаване на летателните характеристики на ВС;
- в) усложняване на обстановката на въздушното движение.

8. "Сложна ситуация" е особена ситуация в полет, която значително застрашава благополучното завършване на полета. Тя се характеризира със значително повишаване на психологическото натоварване на екипажа и/или значими отклонения в аеродинамичните, летателните, маневрените или енергийните характеристики на ВС, непозволяващи продължаването на полета по предвидената програма (полетен план). Предотвратяването на прехода на сложната ситуация в аварийна или катастрофална е възможно само със съвременните и правилните действия на екипажа и лицата от групата за ръководство на полетите;

9. "Аварийна ситуация" е ситуация в полет, при която възможностите и квалификацията на екипажа, лицата от групата за ръководство на полета и резервите в работоспособността на авиационната техника могат да се окажат недостатъчни за предотвратяване на авиационното произшествие, като загубата или повредата на военното ВС се явява най-вероятния изход на полета.

10. "Катастрофална ситуация" е ситуация в полет, при която предотвратяването на смъртта на екипажа (пътниците) и/или загубата на военното въздухоплатателно средство е практически невъзможна.

11. "Полетно записващо устройство" е устройство, монтирано на борда на военното ВС, предназначено за регистриране и запис на информация, свързана с параметрите на полета и работата на системите и агрегатите на ВС, както и на гласови данни.

12. "Оперираща страна" е държава, която притежава военно ВС, на борда на което се случва инцидент.

13. "Държава, където се е случило произшествието" е държавата във или над чиято територия (включително териториалните води) или на нейно плавателно средство се е случило авиационното произшествие.

14. "Въвлечена страна" е държава, където се е случило произшествието, опериращата страна, държавата, чиято собственост е въздухоплатателното средство или ракетният заряд, въвлечени в авиационното произшествие/инцидент, и държавата, чиято собственост е оборудването, съоръженията и персоналът, въвлечени по време на авиационното произшествие/инцидент.

15. "Причина" е действие, бездействие, фактор, произшествие, условие или тяхното съчетание, които са довели до произшествие.

16. "Разследване" е процес, включващ събиране и анализ на данни за авиационно произшествие, както и за факти, явления и обстоятелства, свързани с него, с цел установяване и формулиране на причините, довели до произшествието и изработване на препоръки за подобряване на безопасността на полетите и минимизиране вероятността за допускане на подобни произшествия в бъдеще.

17. "Препоръки за безопасност" са предложения на оправомощените органи, целящи управление на риска при осъществяване на летателната дейност.

18. "Настъпила смърт" е смърт на лице/лица, настъпила като резултат от авиационно произшествие, в рамките на 30 дни от датата на авиационното произшествие.

19. "Сериозна телесна повреда" е телесна повреда, която:

а) изисква хоспитализация за повече от 48 часа в течение на 7 дни от получаването на телесната повреда;

б) е довела до счупване на кости (с изключение на неусложнени фрактури на пръсти на ръцете и краката или на носа);

в) е свързана с разкъсвания на тъкани, предизвикващи обилно кръвотечение, повреди на нерви, мускули или сухожилия;

г) е свързана с нараняване на който и да е вътрешен орган;

д) е свързана с изгаряния втора или трета степен или каквото и да е изгаряне на повече от 5 % от повърхността на тялото;

е) е свързана с потвърден факт на въздействие на вредни (инфекциозни) вещества или на поразяваща радиация;

20. "Оправомощен представител" е лице, представляващо въввлечена страна в авиационно произшествие с военно въздухоплавателно средство. То се назначава за участие в разследване, провеждано от/във друга държава.

21. "Авиационна безопасност" е качествено състояние на процеса на осигуряване на летателната експлоатация на военните ВС, което се постига чрез изпълнение на комплекс от мероприятия, насочени към запазване живота и здравето на хората, екипажа, пътниците и обслужващия персонал, целостта и изправността на военните ВС, машините, сградите и съоръженията за тяхното обслужване и съхранение на летището. Авиационната безопасност включва: безопасността на полетите; безопасността при инженерно-авиационното осигуряване; логистичното осигуряване, комуникационното, информационното и навигационното осигуряване; военното ръководство на въздушното движение и управление на въздушното пространство.

22. "Безопасност на полетите" е свойство на въздухоплавателната система да осигурява безпрепятствено провеждане и извършване на полетите, запазвайки живота и здравето на участниците в тях, както и целостта на товарите и на въздухоплавателното средство.

23. "Случаи, застрашаващи безопасността на полетите" е експлоатационно прекъсване, дефект, грешка или друго нередно обстоятелство, което влияе или може да окаже влияние на безопасността на полетите и в резултат на което не е възникнало произшествие или сериозен инцидент;

§ 2. Към авиационните произшествия не се отнасят:

1. бойните загуби - разрушаване на военно въздухоплавателно средство или смърт на хора, намиращи се на борда му, в резултат на бойно въздействие;

2. смърт на хора, намиращи се на борда на военно въздухоплавателно средство по време на полета, несвързана с неговото разрушаване, с нарушаване функционирането на системите му или под въздействие на външни геофизически фактори;

3. разрушаване на военно въздухоплавателно средство, в т. ч. и със смърт на хора, намиращи се на борда му, при отвлечане, опит за отвлечане или при неразрешен полет;

4. смърт на хора (от глад, жажда, студ, въздействие на околната среда и т. н.), намиращи се на борда на военно въздухоплавателно средство, извършило принудително кацане, несвързана с неговото разрушаване и след неговата евакуация;

5. смърт на хора, ненамиращи се на борда на военно въздухоплавателно средство, както и повреда на земята, неотнасяща се към дадено произшествие, но явяваща се негово следствие.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Наредба № Н-11 от 2001 г. за разследване на авиационни произшествия и инциденти (обн., ДВ, бр. 78 от 2001 г.; изм., бр. 3 от 2005 г.) се отменя.

§ 4. Тази наредба се издава на основание чл. 26, т. 22 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и във връзка с чл. 2, ал. 2, т. 7 от Закона за военната полиция и влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1

към чл. 11, ал. 2

AIRCRAFT ACCIDENT OR SERIOUS INCIDENT INITIAL NOTIFICATION

TO :
FROM :
ORGANISATION :
TEL : FAX :
A. ACCIDENT/INCIDENT REF :
B. AIRCRAFT MANUFACTURER :
MODEL
REGISTRATION:
SERIAL NO:
C. OWNER :
OPERATOR :
D. PILOT IN COMMAND :
E. DATE & TIME (UTC) OF EVENT :
F. LAST POINT OF DEPARTURE :
G. POINT OF INTENDED LANDING :
H. LOAD ON THE BOARD
I. ACCIDENT/ SERIOUS INCIDENT LOCATION :
J. PERSONS ON BOARD: CREW : PASSENGERS :
INJURIES CREW PASSENGERS OTHERS
FATAL:
SERIOUS:
MINOR/NONE:
K. AIRCRAFT DAMAGES
.....
L. METEOROLOGICAL CONDITIONS
M. DAMAGES ON GROUND
N. SEARCH AND RESCUE OPERATIONS
O. BRIEF DESCRIPTION OF THE NATURE OF EVENT AND THE CIRCUMSTANCES
.....
.....
SIGNATURE...../NAME/ DATE/TIME

Приложение № 2

към чл. 13, ал. 2

ПРЕДВАРИТЕЛЕН ДОКЛАД

за

(вид авиационно произшествие)

В..... С..... с регистрационен знак

.....
(№ на формирането)

.....
(тип на военното въздухоплавателно средство)

В.....

на.....

при полети.....

(време: местно, GMT)

(дата, месец, година)

(метеорологична обстановка)

I. СЪСТАВ НА ГРУПИТЕ ЗА ОВД и БУ НА ПОЛЕТИТЕ

(изписват се лицата, имащи отношение към авиационното произшествие)

1.

(звание, име, презиме, фамилия)

2.

(звание, име, презиме, фамилия)

3.

Други длъжностни лица: Дежурен метеорологично и орнитологично осигуряване РП „Полигон“, помощник-ръководител полети, дежурен шурман и др.

II. ЕКИПАЖ

№	Звание, име, презиме, фамилия	Заемана длъжност	Класна квалификация
1.			
2.			

III. ОБСТОЯТЕЛСТВА

Указва се етапът на полета, упражнението от летателната програма за рода авиация, известните към момента обстоятелства за произшествието, наличието на пътници на борда, наличието и характерът на товара на борда, последствията за екипажа и пътниците, последствията за военното въздухоплавателно средство, щетите на земната инфраструктура от произшествието, данни за организацията и проведените аварийно-спасителни работи.

КОМАНДИР НА ВОЕННОТО ФОРМИРОВАНИЕ:

(звание) (подп (фамилия)
(дата) ис) (месе (година)
ц)

НАЧАЛНИК НА ОРГАНА ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ПОЛЕТИТЕ
ВЪВ ВОЕННОТО ФОРМИРОВАНИЕ:

(звание) (подп (фамилия)
(дата) ис) (месе (година)
ц)

Приложение № 3
към чл. 13, ал. 5

УТВЪРЖДАВАМ:
(длъжностното лице, назначило комисията)

_____ (_____)
(подпис) (фамилия)

(дата, месец, година)

ПРОТОКОЛ
за разследване на инцидент

В _____ с _____
(авиационно формирование) (тип на военното въздухоплавателно средство)
В _____ на _____ при полети _____
(време: местно, GMT) (дата, месец, година) (каква метеорологична обстановка)

I. ЕКИПАЖ

№ ПО РЕД	ЗВАНИЕ, ИМЕ, ПРЕЗИМЕ, ФАМИЛИЯ	ЗАЕМАНА ДЛЪЖНОСТ	КЛАСНА КВАЛИФИКАЦИЯ

II. ОБСТОЯТЕЛСТВА

Полетна задача, метеорологични условия, етап и режим на полета, кратко описание на признаците и самото авиационно събитие, действията на екипажа и на дежурните длъжностни лица от групата за ръководство на полетите и органите за обслужване на въздушното движение и за управление на въздушното пространство в процеса на възникване на особената ситуация.

III. ИЗВОДИ ЗА ПРИЧИНИТЕ ЗА ИНЦИДЕНТА

1. НЕПОСРЕДСТВЕНА ПРИЧИНА – тази причина, която предизвиква авиационното събитие. Обикновено тя е следствие на основната причина.

2. ОСНОВНА ПРИЧИНА – тази причина, която създава потенциална възможност за възникване на авиационно събитие.

3. СПОСОБСТВАЩИ ПРИЧИНИ – тези причини, които създават необходимите условия за реализиране на възможността за възникване на авиационно събитие.

В свободна форма се излагат причините за инцидента, като се използват разкритите опасни фактори, предизвикали това събитие. Формулировката на причините трябва да изключва двусмислие в тяхното разбиране и да указва характера на профилактиката на разкритите опасни фактори за в бъдеще.

IV. МЕРОПРИЯТИЯ ЗА НЕДОПУСКАНЕ НА ПОВТОРЯЕМОСТ

Посочват се както изпълнените, така и планираните за изпълнение мероприятия (без указване на изпълнители и срокове за изпълнение), насочени към отстраняване на разкритите при разследването недостатъци.

НАЧАЛНИК НА ОРГАНА ПО БЕЗОПАСНОСТ
НА ПОЛЕТИТЕ ВЪВ ВОЕННОТО ФОРМИРОВАНИЕ

(звание, подпис) (фамилия)

(дата, месец, година)

Приложение № 4

към чл. 16

ДНЕВНИК

ЗА ОТЧИТАНЕ НА ДОПУСНАТИТЕ АВИАЦИОННИ ПРОИЗШЕСТВИЯ

--	--	--	--	--	--	--	--

№	Дата	Формирование, тип на въздухоплавателното средство	Време, метеорологична обстановка	Екипаж: длъжност, звание, име, презиме, фамилия, класна квалификация, випуск	Обстоятелства за възникване на аварията, катастрофата, сериозния инцидент или инцидента, номер на упражнението от програмата за бойна подготовка на летателните екипажи, етап от полета, действия на екипажа и дежурните длъжностни лица от групата за ръководство на полетите и от органите за обслужване на въздушното движение и за управление на въздушното пространство. Последствия	Причини за авиационното произшествие	Изпълнени мероприятия за недопускане на повторемост в бъдеще

Приложение № 5
към чл. 28, ал.1

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

.....(.....)
(подпис) (фамилия)
.....
(дата) (месец) (година)

ПРОТОКОЛ

за разследване на
(класификация на произшествието)
с.....,
(тип на военното въздухоплавателно средство и регистрационен знак)
водещо се на отчет в
(авиационно формирование)
допуснато на.....
(дата на събитието, време: местно, GMT)
при изпълнение на
(вид полетна задача)

I. ОБЩИ СВЕДЕНИЯ

Разследването на произшествието е проведено от комисия, назначена със заповед на
с № от дата....., в състав:

Председател:
(длъжност, звание, фамилия)

и членове: 1.
(длъжност, звание, фамилия)
2.
(длъжност, звание, фамилия)

Срок за работа на комисията:

начало:
(дата на произшествието)

край:
(дата на подписване на протокола)

В разследването взеха участие представители на:
(изброяват се специалистите, представители на министерства, научноизследователски организации и предприятия, с указване на длъжностите, званията и фамилията им)

II. ФАКТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

1. Данни за екипажа:

№	Длъжност	Звание, име, презиме, фамилия	Присвоена класна квалификация, година на присвояване	Последствия за екипажа (загинал, ранен, невредим, не е намерен)

.....
.....
Дава се кратка оценка на професионалната подготовка на екипажа

2. Данни за пътниците при произшествието с военно въздухоплавателно средство с пътници на борда:

№	Звание, име, презиме, фамилия	Военно формирование	Основание да бъде на борда на военното въздухоплавателно средство	Последствия (загинал, ранен, невредим, не е намерен)

Приложение № 6

към чл. 34, ал. 2

СПИСЪК НА СЕРИОЗНИТЕ ИНЦИДЕНТИ С ВОЕННИ ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

- 1.** Сблъскване на въздухоплавателни средства.
- 2.** Сблъскване на въздухоплавателно средство със земни (морски) препятствия и изкуствени такива на повърхността им.
- 3.** Сближение на две или повече въздухоплавателни средства, което налага извършване на маневра за избягване на сблъскването или когато такава маневра е била извършена.
- 4.** Повреда на въздухоплавателно средство от осколки и предмети от земната (морската) повърхност.
- 5.** Попадане на въздухоплавателно средство в зоната на разлитане на осколките за поразяване.
- 6.** Несанкционирано (без опознаване) изпълнение на атака по въздушна или земна (морска) цел с реално използване на авиационни средства за поразяване.
- 7.** Попадане на въздухоплавателно средство в опасни метеорологични условия и явления.
- 8.** Полет на въздухоплавателно средство с профил и по маршрут, несъответстващ на полетната задача.
- 9.** Извеждане на въздухоплавателно средство на режим "сваляне", загуба на управляемост на въздухоплавателното средство.
- 10.** Превишаване на експлоатационните ограничения на въздухоплавателното средство с възникване на остатъчни деформации в конструкцията му.
- 11.** Загуба на пространствена ориентировка от екипажа на въздухоплавателното средство.
- 12.** Загуба на визуална ориентировка от екипажа и невъзможност за самостоятелното ѝ възстановяване.
- 13.** Принудително кацане на въздухоплавателното средство извън летището.
- 14.** Нарушаване на балансировъчните норми за товарене на въздухоплавателното средство, укрепването на товарите, превоз на забранени товари, смесване на товари.
- 15.** Частична или пълна загуба на работоспособност на член от екипажа.
- 16.** Пожар на борда на въздухоплавателното средство.
- 17.** Изтичане на хидравлични флуиди, гориво, масло или други, което води до опасност от пожар или възможно опасно отлагане върху конструкцията на ВС, неговите системи или оборудване или риск за пътуващите на борда.
- 18.** Отказ на повече от един двигател на многодвигателно въздухоплавателно средство.
- 19.** Отказ на двигателя, а също и изключване на двигателя, непредвидено в полетната задача (в т.ч. и изключване вследствие появата на лъжлив сигнал за негов отказ).
- 20.** Отказ на неавтоматизираната част от системите за управление на въздухоплавателното средство.
- 21.** Отказ на повече от една система в резервирана система, която е задължителна за управлението или навигацията по условията на полета.
- 22.** Разрушаване (изпадане, изхвърляне) в полет на фанара или остъклението на кабината (една от кабините) на ВС.
- 23.** Разрушаване или непреднамерено отваряне на врати, люкове, трапове. Разрушаване, отваряне или изпадане на капаци и обтекатели, което силно влошава летателните характеристики на въздухоплавателното средство.
- 24.** Поява на недопустими пукнатини по силови елементи на планера и челните стъкла.
- 25.** Неспускане на една или повече стойки на колесника от основната система.
- 26.** Обледеняване на въздухоплавателно средство, при което силно се влошават летателните му характеристики.
- 27.** Нарушаване на безопасното ешелониране при излитане и кацане.
- 28.** Кацане на избрани от въздуха площадки, които не съответстват на изискванията на регламентиращите документи.
- 29.** Кацане, което не е предвидено в полетната задача.
- 30.** Зареждане на въздухоплавателното средство с горивно-смазочни материали, специални течности и газове, неотговарящи на изискванията на регламентиращите документи.
- 31.** Приемане за кацане и пускане за излитане на въздухоплавателното средство на/от неподготвена полоса за излитане и кацане или вертолетна площадка.

32. Други събития, които не се класифицират като авиационно произшествие, но са довели до възникване на аварийна ситуация, повреда на въздухоплавателното средство или травмиране (нараняване) на членове на екипажа (пътници).

Приложение № 7

към чл. 34, ал. 2

СПИСЪК НА ИНЦИДЕНТИТЕ С ВОЕННИ ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

1. Прекратяване на излитането.
2. Опит за излитане (кацане) на въздухоплавателното средство с конфигурация, несъответстваща на изискванията на регламентиращите документи.
3. Приземяване на въздухоплавателно средство с претоварване, по-голямо от максимално допустимото.
4. Попадане в спътната следа на друго въздухоплавателно средство.
5. Преминаване на втори кръг, непредвидено в полетното задание.
6. Кацане с остатък на горивото, непозволяващ повторен заход за кацане.
7. Излизане извън границите на ПИК при излитане или кацане.
8. Самопроизволно пускане на спирачния парашут или непускането му (когато пускането му е задължително по РЛЕ).
9. Превिшаване на експлоатационните ограничения на въздухоплавателно средство в полет.
10. Неспазване на установените минимални безопасни параметри при изпълнение на конкретна полетна задача.
11. Загуба на водача при полет в група.
12. Непредвидено в заданието сближаване на въздухоплавателни средства.
13. Нарушаване на ограниченията при използване на авиационните средства за поразяване.
14. Излитане на екипажа без предполетен медицински преглед.
15. Изпълнение на полета без специално снаряжение за екипажа, съответстващо на условията на полета.
16. Превишаване от екипажа на нормите за нальот в летателната смяна.
17. Нарушаване нормите за почивка преди и по време на полети.
18. Прелитане на екипажа с непълно оформена документация.
19. Неспазване условията и реда за изпълнение на полетната задача.
20. Несанкционирано (без опознаване) изпълнение на атака по въздушна или земна (морска) цел.
21. Изменение на зададената височина на полета или напускане на заповяданата пилотажна зона или ВОЗ без уведомяване и разрешение от органите за обслужване на въздушното движение и за управление на въздушното пространство.
22. Подаване на изпълнителна команда към командир на въздухоплавателно средство, чието място е определено погрешно.
23. Подаване от екипажа на неправилни данни за местонахождението на въздухоплавателното средство.
24. Временна загуба на управлението на въздухоплавателното средство от органите за обслужване на въздушното движение и за управление на въздушното пространство.
25. Попадане на екипажа в условия на полета, за които не е подготвен.
26. Сблъсък на въздухоплавателно средство с птици.
27. Изпълнение от екипажа на полетна задача, несъответстваща на нивото на подготовката му.
28. Всеки отказ на авиационната техника, довел до възникване на особена ситуация, която се е задълбочила в сложна.
29. Всяко нарушение на документите, регламентиращи организацията, провеждането и осигуряването на авиационната дейност.